Agata Kristi

OPASNOST KOD END HAUSA

- Slučajevi Herkula Poaroa -

Preveo s engleskog
Milan Sečujski

KONTRAST
Beograd, 2025.

Posvećeno Idenu Filpotsu, kome ću večito biti zahvalna na njegovom prijateljstvu i podršci koju mi je pružio pre mnogo godina

Prvo poglavlje

HOTEL MAŽESTIK

Nijedan primorski gradić na jugu Engleske, rekao bih, nije toliko privlačan kao Sent Lu. S pravom ga nazivaju Kraljicom primorja i veoma podseća na Rivijeru. Komvolska obala nije, po mom mišljenju, ništa manje fascinantna od one na jugu Francuske. Izneo sam to zapažanje svom prijatelju Herkulu Poarou.

„Tako je juče pisalo na jelovniku u našem vagon-restoranu, *mon ami*[1]. Primedba vam nije originalna."

„Ali, zar se ne slažete?"

Osmehivao se u bradu i nije mi odmah odgovorio na pitanje. Ponovio sam ga.

„Duboko se izvinjavam, Hejstingse. Misli su mi odlutale. Odlutale su, i to upravo do tih krajeva koje ste spomenuli."

„Do juga Francuske?"

„Da. Razmišljao sam o prošloj zimi koju sam tamo proveo, i o događajima koji su se odigrali."

Prisetih se. Dogodilo se ubistvo u *Plavom vozu*, a misteriju – složenu i zbunjujuću – razrešio je Poaro svojom nepogrešivom oštroumnošću.

„Kako bih voleo da sam bio s vama", rekoh, s dubokim žaljenjem.

„I ja", reče Poaro. „Vaše iskustvo bilo bi mi od neprocenjivog značaja."

Dobacio sam mu kratak, sumnjičav pogled. Po duboko ukorenjenoj navici, obično ne verujem njegovim komplimentima, ali

[1] Fr.: druže moj.

delovao je sasvim ozbiljno. I najzad, zašto da ne? Imam veoma bogato iskustvo o metodama koje koristi.

„Ono što mi je posebno nedostajalo, bila je vaša bujna mašta, Hejstingse", zaneseno je nastavio. „Opušteni razgovori uvek dobro dođu. Moj sluga, Žorž, izuzetan čovek s kojim sam u nekoliko navrata dopuštao sebi da diskutujem, nema ni trunke mašte."

Nisam video kakve to ima veze s našim razgovorom.

„Kažite mi, Poaro", rekoh, „zar nikad ne dolazite u iskušenje da ponovo počnete da se bavite svojim ranijim delatnostima? Ovakav pasivan život..."

„Sasvim mi odgovara, druže moj. Sedeti na suncu – ima li šta privlačnije od toga? Sići sa pijedestala u zenitu slave – ima li veličanstvenijeg gesta? Za mene kažu: 'To je Herkul Poaro – veliki – jedinstveni! Nikada nije bilo nikog nalik njemu, i nikada neće ni biti!' *Eh bien*[2] – zadovoljan sam. Ne tražim ništa više. Skroman sam."

Ja lično ne bih upotrebio reč 'skroman'. Činilo mi se da egoizam mog omalenog prijatelja svakako nije počeo da popušta s godinama. Zavalio se u svoju stolicu, sukao brkove i gotovo da je preo od samozadovoljstva. Sedeli smo na jednoj od terasa hotela *Mažestik*. To je najveći hotel u Sent Luu. Nalazi se na grebenu s pogledom na more. Hotelski vrtovi prostirali su se pod nama, bogato zasađeni palminim drvećem. More je bilo divne, dubokoplave boje, nebo vedro, a sunce je sijalo s usrdnim žarom koji bi avgustovskom suncu i trebalo da bude svojstven (a što u Engleskoj, ipak, često nije slučaj). Čulo se žustro zujanje pčela, prijatan zvuk – i, sve u svemu, ništa nije moglo biti savršenije.

Stigli smo tek sinoć, i ovo je bilo prvo prepodne našeg, kako smo zamislili, jednonedeljnog boravka. Ako samo vreme ostane ovakvo, zaista ćemo imati savršen odmor.

Podigao sam jutarnje novine koje su mi ispale iz ruke i nastavio da prelećem jutarnje novosti. Politička situacija delovala je

[2] Fr.: pa, dobro.

nepovoljno, ali i nezanimljivo, bilo je nereda u Kini, našao se tu i poduži izveštaj o poslovnom čoveku iz Sitija[3] o kom su kružile glasine da je prevarant, ali u celini gledano, nije bilo posebno uzbudljivih vesti.

„Čudna stvar, ta papagajska bolest", primetih, dok sam okretao list.

„Vrlo čudna."

„Još dva smrtna slučaja u Lidsu, izgleda."

„Zaista tužno."

Okrenuh stranu.

„Još uvek nema novosti o onom letaču, Setonu, što je krenuo na put oko sveta. Ti momci su prilično smeli. Ta njegova amfibija, *Albatros*, mora da je velik pronalazak. Šteta ako je zaglavio negde. Premda, još nisu prestali da se nadaju. Možda je uspeo da se dokopa nekog od pacifičkih ostrva."

„Na Solomonskim ostrvima još uvek žive ljudožderi, zar ne?", vedro upita Poaro.

„Mora da je sjajan momak. Tako nešto uliva čoveku osećanje da je, na kraju krajeva, ipak dobro biti Englez."

„Da, to je uteha za poraze u Vimbldonu", reče Poaro.

„Nisam mislio...", počeh.

Moj prijatelj učtivo odmahnu rukom na moj pokušaj izvinjenja.

„Ja", objavi on, „nisam amfibija, poput amfibije jadnog kapetana Setona, ali sam kosmopolita. A prema Englezima sam, kao što znate, oduvek gajio izuzetno divljenje. Na primer, temeljitost s kojom čitaju dnevne novine."

Misli mi odlutaše na vesti iz politike.

„Izgleda da je ministar unutrašnjih poslova u popriličnoj kaši", primetih uz osmeh.

„Siromah. Ima on svojih nevolja. Ah, kako da ne! I to tolikih, da se obraća za pomoć na najneverovatnijim mestima."

Zagledah se u njega.

[3] Poslovna četvrt Londona.

Uz jedva primetan osmeh, Poaro izvuče iz džepa svežanj pisama koja su mu jutros stigla, uredno povezanih gumenom trakom. Zatim odabra jedno pismo i gurnu mi ga preko stola.

„Mora da nas je juče mimoišlo", reče on.

Pročitao sam pismo s prijatnim uzbuđenjem.

„Ali, Poaro", uzviknuh. „Ovo je izuzetno laskavo!"

„Tako mislite, druže moj?"

„Govori o vašim sposobnostima u najlepšem svetlu."

„U pravu je", reče Poaro, skromno skrenuvši pogled.

„Preklinje vas da ispitate taj slučaj za njega – smatrao bi to ličnom uslugom."

„Upravo tako. Nema potrebe da mi sve to ponavljate. Razumete, dragi moj Hejstingse, i sam sam pročitao pismo."

„Kakva šteta", uzviknuh. „To će staviti tačku na naš odmor."

„Ne, ne, *calmez-vous*[4] – to ne dolazi u obzir."

„Ali, ministar kaže da je stvar hitna."

„Možda je u pravu – a opet, možda i nije. Ti političari se lako uzbude. Video sam svojim očima, u *Chambre des Deputes*[5] u Parizu..."

„Da, da, ali, Poaro, zar ne bi trebalo već da se spremamo? Ekspresni za London smo već propustili – polazi u podne. A sledeći..."

„Smirite se, Hejstingse, smirite se, preklinjem vas! Večito ta nervoza, to uzbuđenje. Danas ne idemo u London – a ni sutra."

„Ali taj poziv...?"

„Ne tiče me se. Ja ne pripadam vašim policijskim snagama, Hejstingse. Zamoljen sam da se prihvatim slučaja kao privatni istražitelj. I odbijam."

„Odbijate?"

„Svakako. Sastavljam krajnje učtiv odgovor, izražavam svoje žaljenje, svoje izvinjenje, objašnjavam da sam potpuno utučen – ali šta se može? Povukao sam se – završio sam."

[4] Fr.: budite spokojni.

[5] Fr.: Poslanički dom.

„Niste vi završili", uzviknuh s oduševljenjem.

Poaro me potapša po kolenu.

„To govori dobar prijatelj – verni pas. Na kraju krajeva, ima tu nečeg. Sive ćelije, one još uvek funkcionišu – red i metod, oni su još uvek tu. Ali kad se povučem, druže moj, onda sam se povukao! Gotovo je! Ja nisam zvezda pozornice koja se deset puta oprašta od sveta. I u svojoj velikodušnosti kažem: pružimo priliku mladima. Možda će učiniti nešto dostojno priznanja. Sumnjam u to, ali moguće je. U svakom slučaju, dobro će poslužiti za ovaj, bez sumnje dosadan, ministrov slučaj."

„Ali, Poaro, svi ti komplimenti!"

„Ja... ja sam iznad komplimenata. Ministar unutrašnjih poslova, s obzirom da je mudar čovek, shvata da će se sve rešiti u njegovu korist ako bude uspeo da obezbedi moje usluge. Ali, šta se može! Nije imao sreće. Herkul Poaro je rešio svoj poslednji slučaj."

Pogledah ga. U dubini duše, osuđivao sam njegovu tvrdoglavost. Rešavanje takvog slučaja kakav se činilo da je na pomolu, samo bi moglo dodati još sjaja njegovoj već svetskoj reputaciji. Pa ipak, nisam mogao a da se ne divim njegovom beskompromisnom stavu.

Odjednom mi nešto pade na pamet, pa se nasmejah.

„Čudi me", rekoh, „da se ne plašite. Takva izričita izjava sigurno će izazvati bogove."

„Nemoguće je", odgovori on, „da iko pokoleba rešenost Herkula Poaroa."

„Nemoguće, Poaro?"

„U pravu ste, *mon ami*, ne bi trebalo koristiti takvu reč. *Eh, ma foi*[6], ne kažem da ako bi metak pogodio zid iznad moje glave, da ne bih ispitao slučaj! Čovek je naposletku, ipak, ljudsko biće."

Nasmeših se. Jedan kamičak upravo beše pao na terasu kraj nas, i Poaroova nadahnuta analogija s njim mi je zagolicala maštu. On se saže i podiže ga sa zemlje, pa nastavi.

[6] Fr.: vere mi.

„Da – čovek je ipak ljudsko biće. Poput usnulog psa – on čvrsto spava, ali i usnuli pas može da se probudi. Postoji poslovica u vašem jeziku koja tako kaže."

„Zapravo", rekoh, „ako biste sutra ujutru zatekli bodež zaboden pored svog jastuka – teško zločincu koji je to učinio!"

On klimnu glavom, mada pomalo odsutno.

Odjednom, na moje iznenađenje, ustade i pođe niz nekoliko stepenica koje su vodile s terase u vrt. Kako je to učinio, na vidiku se pojavila jedna devojka, i žurnim korakom se uputila ka nama. Samo što sam primetio da je devojka veoma zgodna, pažnju mi odvrati Poaro, koji se, ne gledajući kuda ide, sapleo preko nekog korena i ispružio koliko je dug i širok. Devojka se našla u njegovoj blizini, i ona i ja mu pomogosmo da stane na noge. Pažnju mi je, naravno, zaokupio moj prijatelj, ali sam bio svestan utiska koji su ostavili tamna kosa, vragolasto lice i krupne tamnoplave oči.

„Moje najdublje izvinjenje", promuca Poaro. „Madmazel, izuzetno ste ljubazni. Sažaljevam slučaj – jao! – moja noga, prilično me boli. Ne, ne, zaista nije ništa – iskrenuo sam gležanj, i to je sve. Za nekoliko minuta sve će biti u redu. Ali, ako biste mogli da mi pomognete, Hejstingse – vi i madmazel, da me uhvatite pod ruku, ako bi bila toliko ljubazna. Zaista me je stid što to tražim od nje."

Ja s jedne i devojka s druge strane ubrzo smestismo Poaroa u stolicu na terasi. Predložio sam da odem po lekara, ali moj prijatelj to odlučno odbi.

„Nije to ništa, kažem vam. Iskrenut gležanj, i to je sve. Malo će boleti, ali će brzo proći." On iskrivi lice u bolnu grimasu. „Eto, još samo malo, i već ću zaboraviti na to. Madmazel, najtoplije vam se zahvaljujem. Bili ste izuzetno ljubazni. Sedite, molim vas."

Devojka privuče sebi jednu stolicu.

„Nema na čemu", reče ona. „Ali, volela bih da vam to neko ipak pogleda."

„Madmazel, uveravam vas, to je *bagatelle*[7]. Dok uživam u vašem društvu, bol već prolazi."

Devojka se nasmeja.

„To je dobro."

„Jeste li za koktel?", predložih. „Pravo je vreme za tako nešto."

„Pa...", oklevala je, „da, hvala vam."

„Martini?"

„Da, molim vas – suvi martini."

Pođoh. Kad sam se vratio, pošto sam naručio piće, zatekao sam Poaroa i devojku u živom razgovoru.

„Zamislite, Hejstingse", reče on, „ona kuća tamo... ona na rtu... ona kojoj smo se toliko divili, pripada upravo madmazel."

„Zaista?", rekoh, premda nisam mogao da se setim da sam izrazio naročito divljenje prema toj kući. Zapravo, jedva da sam je i primetio. „Deluje prilično sablasno, a i impozantno, tako usamljena i daleka od svega."

„Zove se *End Haus*", reče devojka. „Volim je, ali to je trošna stara kuća. Već je prilično u stanju raspadanja."

„Vi ste poslednji iz jedne stare porodice, madmazel?"

„Oh! Nismo mi naročito poznati. Ipak, Baklijevi su ovde od pre dve ili tri stotine godina. Brat mi je umro pre tri godine, tako da sam ja jedini živi član porodice."

„To je žalosno. Živite tamo sami, madmazel?"

„Oh! Najčešće i nisam tu, a kad sam kod kuće, obično mi neko veselo društvo dolazi ili odlazi."

„To je tako moderno. Ja sam vas zamišljao u mračnom, tajanstvenom zdanju, nad kojim lebdi porodična kletva."

„Divota! Zaista imate živopisnu maštu. Ne, nije ukleto. Odnosno, ako i jeste, duh je dobroćudan. U poslednja tri dana, tri puta sam za dlaku izbegla smrt, tako da mora biti da me čuva neka čarolija."

Poaro se iznenada uspravi u stolici.

[7] Fr.: sitnica.

„Izbegli ste smrt? To zvuči zanimljivo, madmazel."

„Oh! Ništa posebno uzbudljivo. Obične nezgode, znate." Ona naglo zabaci glavu, kad jedna osa prolete pored nje. „Do vraga i s tim osama. Mora da im je gnezdo negde u blizini."

„Pčele i ose – ne volite ih, madmazel? Neka vas je ubola – je li?"

„Nije – ali mrzim kad mi tako zuje oko glave."

„Mušice u glavi", reče Poaro. „Vaša engleska fraza."

U tom trenutku stigoše kokteli. Podigosmo čaše i izrekosmo nekoliko uobičajenih ispraznih zapažanja.

„Trebalo bi da se pojavim u hotelu za koktel", reče gospođica Bakli. „Verovatno se već pitaju šta je to sa mnom."

Poaro se nakašlja i spusti čašu na sto.

„Ah! Da mi je šolja dobre, jake čokolade", promrmlja on. „Ali u Engleskoj je ne prave. Međutim, i u Engleskoj ima nekih vrlo prijatnih običaja. Mlade devojke, kad stavljaju i skidaju šešire – rade to tako ljupko – s takvom lakoćom..."

Devojka se zagleda u njega.

„Ne razumem vas. Zašto ne bi?"

„Postavljate mi to pitanje jer ste mladi – tako mladi, madmazel. Međutim, ja sam navikao na ekstravagantne i krute frizure – tako – i da je šešir pričvršćen mnoštvom igala – *la... la... la et la*.[8]"

On izvede četiri žestoka uboda u vazduhu.

„Ali to je užasno nezgodno!"

„Ah! I ja bih rekao", reče Poaro. Nijedna napaćena dama nije to mogla izgovoriti s više osećanja. „Kad bi vetar dunuo, bila bi to agonija – dobili biste migrenu."

Gospođica Bakli skide jednostavni filcani šešir širokog oboda koji je nosila i ćušnu ga pored sebe.

„A sad radimo ovo", nasmeja se ona.

„Što je razborito i ljupko", reče Poaro, blago se naklonivši.

Pogledao sam je sa zanimanjem. Njena crna kosa beše razbarušena, što joj je davalo vragolast izgled. Sve u svemu, bilo je

[8] Fr.: ovde, ovde, ovde i ovde.

nečeg vragolastog u vezi s njom. Sitno, živahno lice, nalik na dan i noć, ogromne tamnoplave oči, i još nešto – nešto što pleni i ne da vam mira. Je li to bila ta njena ležernost? Pod očima je imala tamne senke. Terasa na kojoj smo sedeli bila je pomalo zapostavljena. Glavna terasa, gde je sedela većina sveta, bila je odmah iza ugla, na mestu gde se litica obrušavala pravo u more.

Iza tog ugla, sada se pojavio muškarac rumenog lica. Ležerno je držao ruke na kukovima, i hodao opušteno. Delovao je bezbrižno i samouvereno – tipičan pomorac.

„Pojma nemam kuda se ta devojka dela", reče on, glasom koji se sasvim lako mogao čuti tu gde smo sedeli. „Nik – Nik."

Gospođica Bakli ustade.

„Znala sam da će dići galamu. Ujka... Džordže – evo me."

„Fredi ne može da dočeka da popije nešto. Dolazi, devojko."

Bacio je pogled pun neskrivenog zanimanja ka Poarou, koji mora da se znatno razlikovao od većine Nikinih prijatelja.

Devojka pređe na upoznavanje.

„Ovo je kapetan Čelindžer... hm..."

Ali, na moje iznenađenje, Poaro ne saopšti ime na koje je čekala. Umesto toga, ustade, nakloni se veoma zvanično i promrmlja: „... iz engleske mornarice. Gajim veliko divljenje prema engleskoj mornarici."

Ta primedba nije bila od onih koje Englezi prihvataju s oduševljenjem. Kapetan Čelindžer pocrvene, pa Nik Bakli preuze kontrolu nad situacijom.

„Hajdemo, Džordže. Šta si zinuo? Idemo da nađemo Fredi i Džima."

Ona se osmehnu Poarou.

„Hvala vam na koktelu. Nadam se da će sa gležnjem sve biti u redu."

Klimnula mi je u znak pozdrava, uhvatila mornara pod ruku i oni zamakoše za ugao.

„Dakle, to je jedan od prijatelja madmazel", zamišljeno promrmlja Poaro. „Jedan pripadnik njenog veselog društva. Šta kažete na

njega? Da čujemo vaše stručno mišljenje, Hejstingse. Da li je, kako vi to kažete, 'dobar momak' – da?"

Za trenutak ne rekoh ništa, pokušavajući da dokučim šta Poaro misli da bi trebalo da podrazumevam pod 'dobrim momkom'. Onda nesigurno klimnuh u znak odobravanja.

„Reklo bi se da je u redu", rekoh. „Koliko se može prosuditi na osnovu letimičnog pogleda."

„Pitam se", reče Poaro.

Devojka beše zaboravila šešir. Poaro se saže da ga podigne, pa ga stade odsutno vrteti oko prsta.

„Gaji *tendresse*[9] prema njoj? Šta mislite, Hejstingse?"

„Dragi moj Poaro! Kako ja to da znam? Ovamo – dajte mi taj šešir. Trebaće joj. Idem da joj ga odnesem."

Poaro nije obraćao pažnju na moj zahtev. I dalje je polako okretao šešir oko prsta.

„*Pas encore. Ça m'amuse!*"[10]

„Zaboga, Poaro!"

„Da, druže moj, podetinjio sam pod stare dane, zar ne?"

To je toliko dobro opisivalo ono što sam pomislio, da me je pomalo zateklo kad sam to čuo pretočeno u reči. Poaro se jedva čujno nasmeja, a onda, nagnuvši se napred, dotače svoj nos[11].

„Ali ne – nisam ja potpuni imbecil kakvim me smatrate! Vratićemo joj mi šešir – kako da ne – ali kasnije. Odnećemo ga u *End Haus*, pa ćemo tako imati priliku da još jednom vidimo ljupku madmazel Nik."

„Poaro", rekoh, „čini mi se da ste se zaljubili."

„Zgodna je, zar ne?"

„Pa – videli ste i sami. Zašto mene pitate?"

---

[9] Fr.: nežna osećanja.

[10] Fr.: Ne još. Ovo me zabavlja..

[11] Gest koji u Engleskoj i još nekim zemljama znači: „Ovo neka ostane među nama nama". – *prim. prev.*

„Jer – avaj! Ja to ne mogu da prosudim. Meni je, u današnje vreme, sve što je mlado samim tim i lepo. *Jeunesse... jeunesse*[12]... To je tragedija mojih godina. Ali vi – sviđa li se vama? Ni vaša procena neće biti u skladu sa najsavremenijim shvatanjima, s obzirom da ste toliko dugo živeli u Argentini. Divite se likovima od pre pet godina, ali ste, u svakom slučaju, moderniji od mene. Ljupka je – je li? Sviđa se polovima?"

„Jedan pol će biti dovoljan, Poaro. Odgovor je, čini mi se, blago rečeno potvrdan. Zašto ste toliko zainteresovani za dotičnu damu?"

„Jesam li?"

„Pa... setite se šta ste upravo rekli."

„Pogrešno ste me shvatili, *mon ami*. Ja možda jesam zainteresovan za dotičnu damu... da... ali sam daleko zainteresovaniji za njen šešir."

Zablenuh se u njega, ali je delovao savršeno ozbiljno.

Klimnuo je glavom.

„Tako je, Hejstingse, upravo ovaj šešir." On ga okrenu ka meni. „Primećujete li otkud moje interesovanje?"

„To je lep šešir", rekoh, zabezeknut. „Ali sasvim običan. Mnoge devojke nose takve šešire."

„Ne baš ovakve."

Pogledah ga pobliže.

„Vidite, Hejstingse?"

„Sasvim običan svetlosmeđi filc. Ima stila..."

„Nisam tražio od vas da opišete šešir. Očigledno je da niste uočili. Skoro da čovek ne poveruje koliko retko uočite! To me svaki put iznova zapanjuje! Ali osmotrite, dragi moj stari imbecilu – nije neophodno da upotrebite sive ćelije – i oči će sasvim dobro poslužiti. Pogledajte – pogledajte..."

I tada, najzad, primetih na šta je pokušavao da mi skrene pažnju. Šešir se polako okretao na njegovom prstu, a taj prst je bio

[12] Fr.: mladost.

spretno provučen kroz rupu na obodu. Kad je video da sam shvatio šta je hteo da kaže, izvukao je prst i pružio mi šešir. Bila je to mala, pravilna rupa, sasvim okrugla, i nisam mogao da dokučim kakva je njena namena, ako ju je uopšte i imala.

„Da li ste zapazili kako se madmazel Nik trgla kad joj je onaj insekt proleteo pored glave? Mušica u glavi – a rupa u šeširu."

„Ali, osa ne bi mogla da napravi takvu rupu."

„Sasvim tačno, Hejstingse! Kakva oštroumnost! Ne bi mogla. Ali, metak bi mogao, *mon cher*.[13]"

„Metak?"

„*Mais oui!*[14] Metak poput ovog."

Ispružio je dlan na kom se nalazio sićušan predmet.

„Ispaljen metak, *mon ami*. To je ono što je maločas pogodilo terasu, dok smo razgovarali. Ispaljen metak!"

„Mislite...?"

„Mislim da bi nekoliko santimetara razlike učinilo da ta rupa ne bude na šeširu nego na glavi. Shvatate li sada zbog čega sam zainteresovan, Hejstingse? Bili ste u pravu, druže moj, kad ste mi rekli da ne koristim reč 'nemoguće'. Da, čovek je ipak ljudsko biće! Ah! Kakvu je grubu grešku načinio taj ubica, taj nesuđeni ubica, kad je pucao na svoju žrtvu na nepunih deset metara od Herkula Poaroa! Za njega je to zaista *la mauvaise chance*[15]. Sada shvatate zbog čega moramo ući u *End Haus* i stupiti u vezu sa madmazel? U tri dana, tri puta je za dlaku izbegla smrt. Tako je rekla. Moramo biti brzi, Hejstingse. Opasnost je vrlo blizu."

[13] Fr.: dragi moj.

[14] Fr.: pa, naravno.

[15] Fr.: peh.